

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

KONSERVASYON UYGULAMALARI

Kitap Şifhanesi ve Arşiv Dairesi Başkanlığı

Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi

Umûmî Koleksiyon - 1280

Es-Sirru'l-Mektûm fi Esrârî'n-Nücum

Fahreddîn er -Râzî

Kübra AKYÜZ
2018

ESER ve MÜELLİFİ HAKKINDA

Literatürde *es-Sırrü'l-mektûm fî muhâtabeti's-şems ve'l-kamer ve'n-nücûm* olarak verilen eserin ve müellifinin adı nüshanın unvan sayfasında “*Es-Sırrü'l-Mektûm fî Esrâri'n-Nücûm* lil-imâm Fahrüddîn er-Râzî rahimehullâh” olarak kaydedilmiştir. Keşfü'z-zünûn'da ve Diyanet İslâm Ansiklopedisi'nde ise bu eserin Fahrüddin Râzî'ye aidiyetinin tartışmalı olduğu zikredilmektedir¹. Bu nedenle esere ait diğer nüshalar tekrar gözden geçirilmiştir. İncelenen nüshaların bazılarında (Ayasofya 2796, Fazıl Ahmed Paşa 925, Nuruosmaniye 2792) eser Fahrüddin Râzî'ye nisbet edilmiş; ancak nüshalarda yer alan diğer kayıtlarda bu nisbetin doğru olmadığı belirtilmiştir. Diğer bazı nüshalarda ise (Reisü'l-küttab 573, Carullah 1480/1481/1482) eser yine Fahrüddin Râzî'ye nispet edilmiştir. Örneğin Carullah 1481'de eserin bizzat kendisine ait olduğu ve bunu Şerhu'l-(?)Mülahhas ve Şerhu Uyûni'l-Hikme adlı eserlerinde açıkça belirttiği notu yer almaktadır. Şerhu Uyûni'l-Hikme'de bu esere atfın var olduğu tespit edilmiştir. Râzî'nin vefat tarihine yakın tarihli olan Carullah 1482 nüshasında ise müellif 'İbnü'l-Hatib Muhammed b. Ömer Fahu'l-mille ve'd-din er- Râzî' olarak takdim edilmiş; müstensih yazdıklarını musannifin yazısıyla mukabele ettiğini kaydetmiştir. Özellikle bahsedilen son nüshalarda yer alan bilgiler ışığında eserin Fahrüddin Râzî'ye ait olduğunun kabul edilmesi gerektiği düşünülmüştür.

¹Yavuz, Y.Ş., “FAHREDDİN ER-RÂZÎ”, DİA XII, İstanbul, 1995, s. 94

Kelâm, felsefe, tefsir ve usûl-i fıkıh alanlarına dair çalışmalarıyla tanınan Eş'arî âlimi Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzî et-Taberistânî Hicrî 543 (M. 1149) senesinde Rey'de doğmuştur. İbnü'l-Hatîb veya İbn Hatîbü'r-Rey diye de tanınmakla birlikte daha çok Fahrüddin er-Râzî adıyla meşhur olmuştur. İlk hocası olan babasının vefatının ardından farklı hocalardan ders aldı ve pek çok ilmî seyahatte bulundu. Cürcân, Tûs, Herat, Hârizm, Buhara, Semerkant, Hucend, Belh, Gazne ile diğer Hint beldeleri uğradığı belli başlı ilim ve kültür merkezleri arasında yer almaktadır. Hicrî 600 (M. 1203) senesinde Herat'a yerleşerek burada eser telifi ve talebe yetiştirme ile meşgul olmuştur. Hicrî 606 (M. 1210)'da Herat'ta vefat etmiştir. Allâme unvanıyla anılan ve VI. (XII.) yüzyılın en büyük düşünürlerinden biri olarak kabul edilen Fahrüddin er-Râzî kelâm, fıkıh usulü, tefsir, Arap dili, felsefe, mantık, astronomi, tıp, matematik gibi pek çok ilmî alanda eserler vermiş çok yönlü bir âlimdir. Eserlerinden bazıları el-Muhassal, el-Metâlibü'l-âliye, el-Mülahhas fî'l-hikme ve'l-mantık, Şerhu 'Uyûni'l-hikme, Mefâtîhu'l-gayb ve Câmi'u'l-'ulûm'dur².

²Yavuz, Y.Ş., Agm., s. 89-95

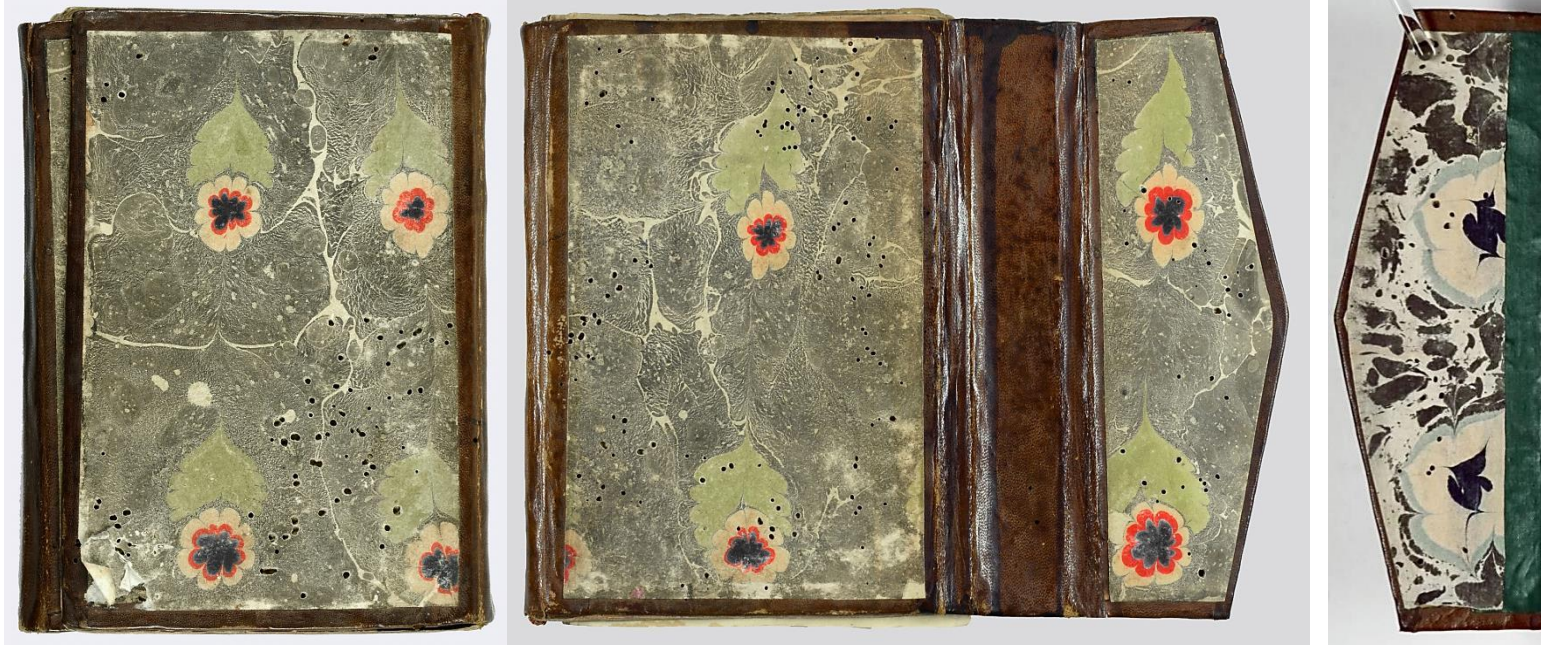

MÜHÜR ve DİĞER KAYITLAR

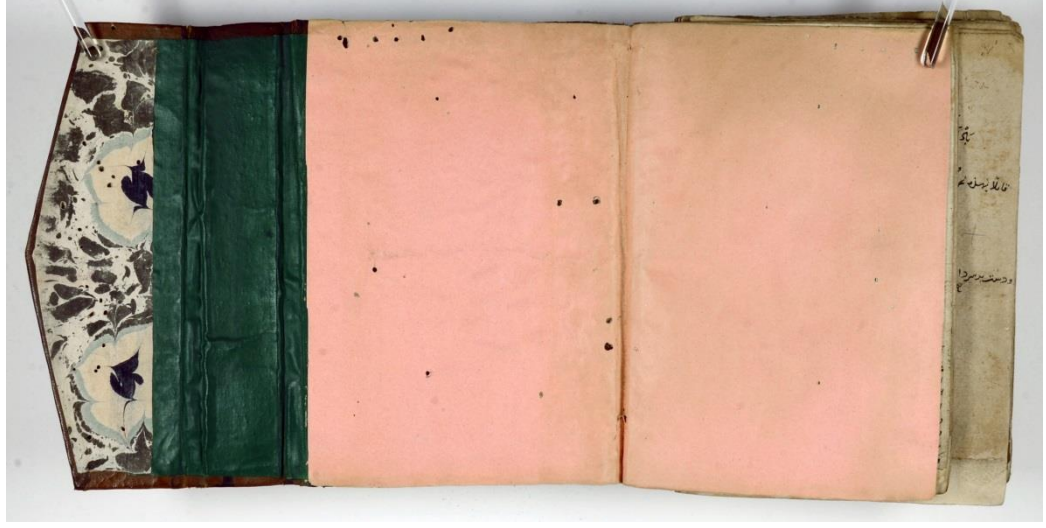
Eserin unvan sayfasındaki “*Es-Sirru’l Mektûm fi Esrâri’n-Nücum* lil-imâm Fahrüddîn er-Râzî rahimehullâh” kaydının hemen altında kütüphane mührü olduğu düşünülen silik bir mühür mevcuttur. Aynı sayfadaki üç farklı temellük kaydından başka bir adet de oval şekilli silik mühür bulunmaktadır. Temellük kayıtlarından biri tamamen karalanmış olup sadece altındaki “sene 1214” yazısı okunmaktadır. Mezkur kaydın üst tarafındaki kayıta da “Ahmed bin Abdullah” isminden sonraki kelimeler karalanmıştır. 1214 yazısının hemen altında ise “es-seyyid Ahmed er-Rifâi Allahu veliyyuhu, min kütüb el -merhum el - ... Osman bin Affan” yazılıdır. 1a sayfasındaki dört farklı şahıs mühründen ikisinin içerisinde “seyyid Necmeddin bin Mehmed yazmaktadır. Sekizgen biçimli olan mühür ise “el-hâc Süleyman bin Mehmed” adındaki şahsın düştüğü kaydın altına basılmıştır. Dördüncü mührün yazılarından “el-fakîr Mehmed bin ...” okunabiliyor olsa da sahibi tespit edilememiş ve benzer şekilde herhangi bir mühre rastlanmamıştır.

CİLT

Ön kapağı 13 x 19 x 0,2 cm, arka kapağı 13 x 19 x 0,3 cm ölçülerinde olan eserin çehargûşe cildinin kenarları açık kahverengi deridir. Kapakların ve mıklebin dışında çiçekli ebrulu kâğıt yer alırken, kapak içinde hatip ebrulu kâğıt kullanılmıştır.

CİLT

Ön kapakta bulunan ebrulu kâğıdın sol alt köşesindeki yırtık incelendiğinde, bu kâğıdın altında başka bir ebrulu kâğıt daha bulunduğu görülmüştür. Eserde ön-arka kapak içi kâğıt ve yan kâğıt olarak pembe renkte odun hamuru kâğıt kullanılmıştır. Sertap içinde de yeşil renkte cilt bezi bulunmaktadır.

166	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
178	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
179	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
180	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
181	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
182	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره
183	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره	السادس والثمانون أيضا جميع الصوره

وذكر في كتابه ان على جسم مشرقه حشيت كالسحاب
الصلب والصفاة والورد والحنظل والفسق
والنورس ومنها مقلية كالسوا والخبث والبقلة
والحمية والمنظر الى الموان الحميم ما لو ان القليل
والكثير لما كان اقرب الا ان الالوان البسيطة
من المياض قال علي خير مما يسمي الحشيت
والكثير لا يبيد رطوبته الى اخره فان كان ذلك
لاستغنى عن بقية الحشيت ان النظر الى الصور
الانسانية اكثر مما حركه الفجر والنظر الى الذهب
والفضة والفضة والفضة حركه الفجر فلما حصل الفجر
لاربعه حصلنا المتغير المطلوبه خاصه فالسحاب
من الحشيت والفضة الفجر الحشيت الحشيت
الصوت في نفسه لا يترك وصفه بالطيب او ربيد فان
صوت كان اذ امدت له اهلوم يمد فيه طبيا بل في
انما حصل حشيتا تتقال من حاد الى الخليل واليكم
فكوت الطير انما حصل من تصرع الفجر وقد
بين ان الفجر نسبه كجوله على حشيت لادرك
فقد ساج الاضواء المتشابهه كحلها لادرك
والوصول الى الجيوب لادين فلا جرح كان ساج
لذرا والذرة المتغيره حشيت للفقوه مقوده بها فلا
كانت الساج حشيتا لادرك الفجر والذراع تراعى
الذراع تراعى لادرك الفجر والذراع تراعى
حشيتا الحشيت الضامه فالو كرت حشيت الفجر

Eserin metin kısmında el yapımı Doğu ve el yapımı Avrupa olmak üzere iki türde kâğıt kullanılmıştır. Kâğıtlar heterojen hamur yapısına sahiptir. kâğıtların lif yönleri eserin sırtına dik ya da paralel olarak kullanılmıştır. Düzensiz bir forma yapısına sahip olan eser, 21 forma ve 167 varaktan oluşmaktadır. 23 satır sayısı olan yazı alanında siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

اي وسط السماء فامها كخرج سميته فاذا زال الهم عادت
 في المحسنة النصف من الشهر من الشهر اكثر خروج طاني
 النصف الثاني من الشهر وسادس **س** ان الاسجار
 والعروس ان غرست والعرايد الضوء مقبل الى
 وسط السماء اعلقت وكثرت النباتات وجلت واسرعت
 النباتات وان كان ناقضا الصوا زايلا عن وسط السماء
 كان بالصد وسابع **س** ان العر وباجتماع الامثلة
 كعن الرياح والبقول والاعشاب ان يذلت او الك

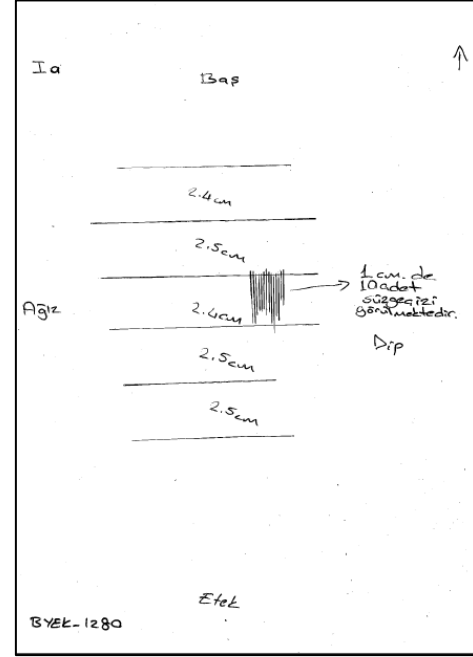
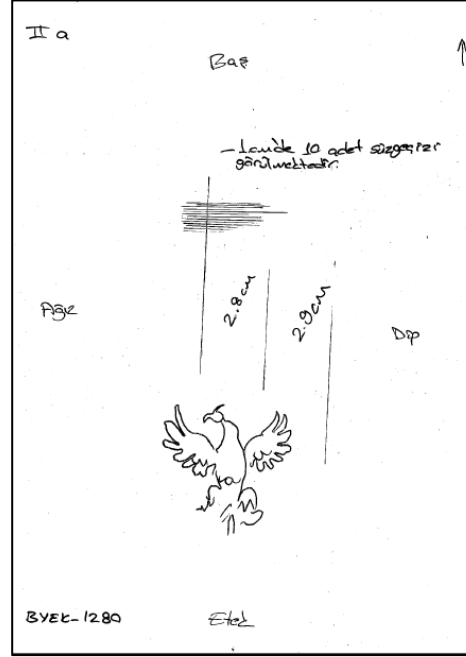
والاكد وما يفعل فيه النار كالحمامات وجمادات الخلد
 وسوت الزواجر وما يحفر بالماء وادكار الطيور ومواضع
 طيور الماء احرقت مواضع البكاء والاجام وسواحل
 الرائد **المفضل الحادي عشر** في البلدان النواحي الحلال بابل
 وفلسطين والديار والان الثور له الهدان والاكرا
 اكلون والاكندرية وقسطنطينية وجمان والبرزور غانة

وفي هذه الساعة مد اجزوا السموات والارض الخورين حتى
 يصلى منها من الخالق سبحانه وفيها يقبل طلسم المسكوت والوقار
 ومعمل في هذه الساعة بلا يحمله احد ابدا **المقنة**
القائمة في الطلسمات وفيه تصول **الفضل الاول**
 في المقدمات **المقدمة الاولى** انفقوا على انه ليمت
 الطلسم ثابت وجده واما الطلسم الكامل فهو الذي
 يكون فيه ثابت واحد وثلاث سيارات متعادلة ليحصل

تتم به كل شئ ويتحقق بهم تقويات سائر الكواكب وحتايا
 كاملا في كل يوم من كل السموات والارضين من شيا شيو
 ذات يا لطيف في تعامه واصفاته الهواهير ووطى يا قوت له
 كل جميل ومنه كل جمال ازر قرتا ورو يا غاية في الخلق
 امنا النسبة المتعلقة بالزهره فرباهو يا صاحب التربة
 قهينا يا حسن العشرة يا وياي يا كبير طينانا يا سامع الدعاء
 يا حبيب الدعاء ودمطوط انص تحنك على ونعمك تسسهم طو
 اصل في النج والدرجة في مجال قامو طهيا شي اذا احسنت الى

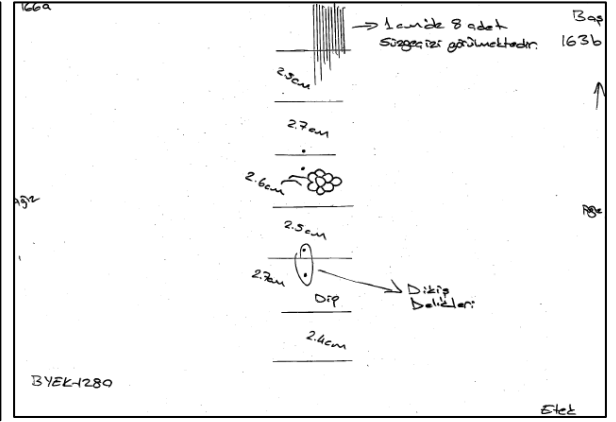
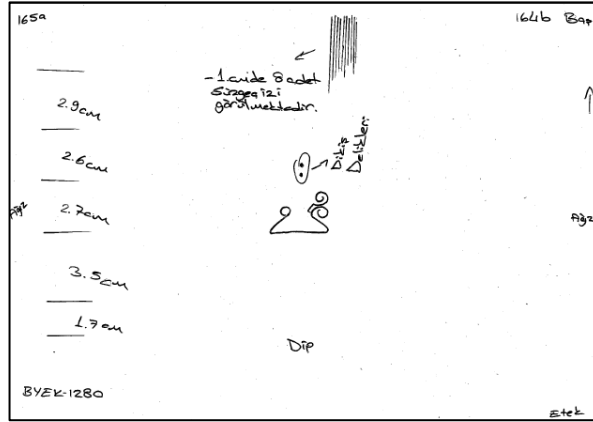
Eserin metin kısmında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Yazı alanları incelendiğinde kırmızı ve siyah mürekkeplerle işaretlemeler yapıldığı ve yazı kenarlarına notlar alındığı görülmüştür.

KÂĞIT ÖZELLİKLERİ - FİLİGRAN/SÜZGEÇ

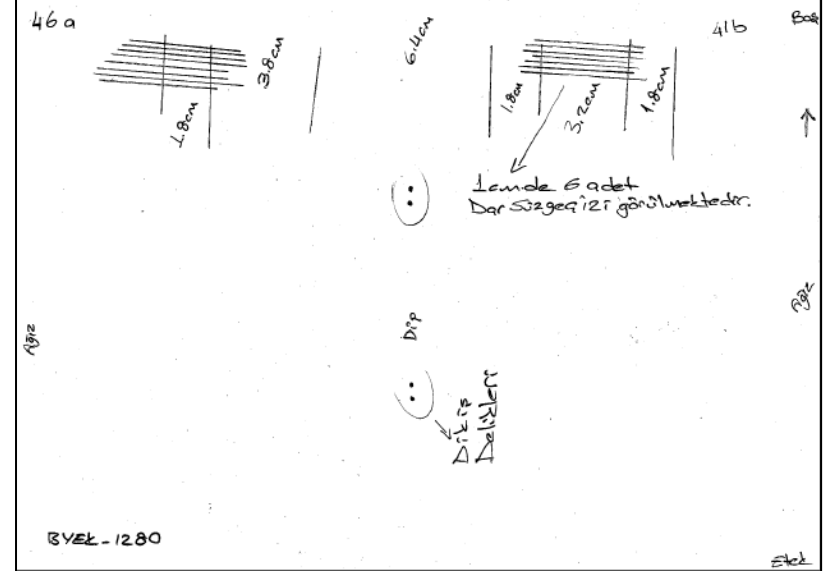
Eserin el yapımı Avrupa yan kâğıtlarının kalınlıkları 0,09 - 0,11 mm aralığındadır. Geniş süzgeç aralıkları ortalama 2,5 - 3 cm arasında değişmektedir ve 1 cm'de on adet sık süzgeç izi görülmektedir. Ayrıca II. yan kâğıtta filigran tespit edilmiştir.

KÂĞIT ÖZELLİKLERİ - FİLİGRAN/SÜZGEÇ

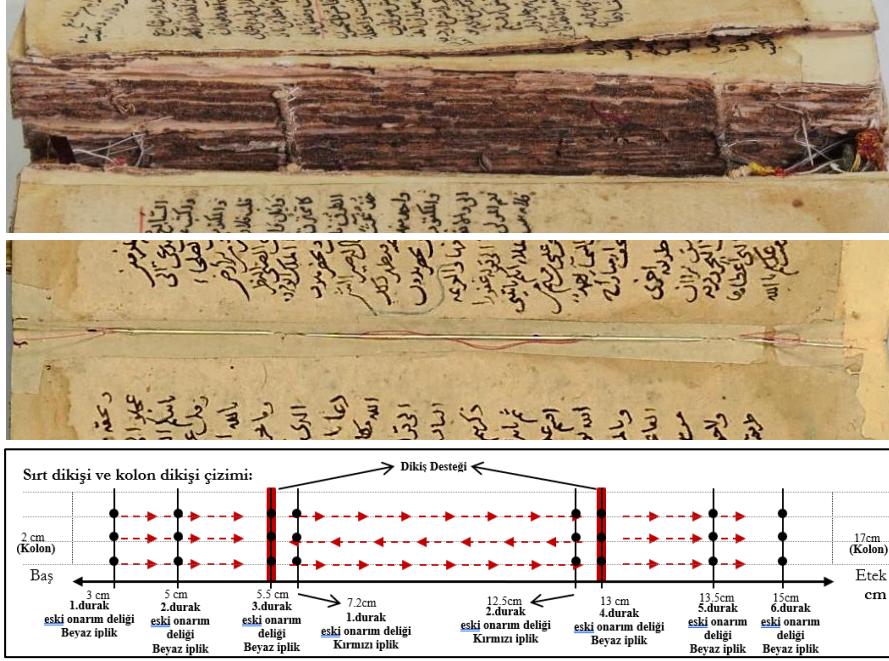
Eserin metin kısmında yer alan el yapımı Avrupa kâğıtlarının kalınlıkları 0,08 - 0,10 mm aralığındadır. Çift varak olarak incelenen kâğıdın geniş süzgeç aralıkları ortalama 2,5-3 cm arasında değişmektedir ve 1 cm'de sekiz adet sık süzgeç izi görülmektedir. Ayrıca kâğıtlarda farklı filigranlar tespit edilmiştir.

KÂĞIT ÖZELLİKLERİ - FİLİGRAN/SÜZGEÇ

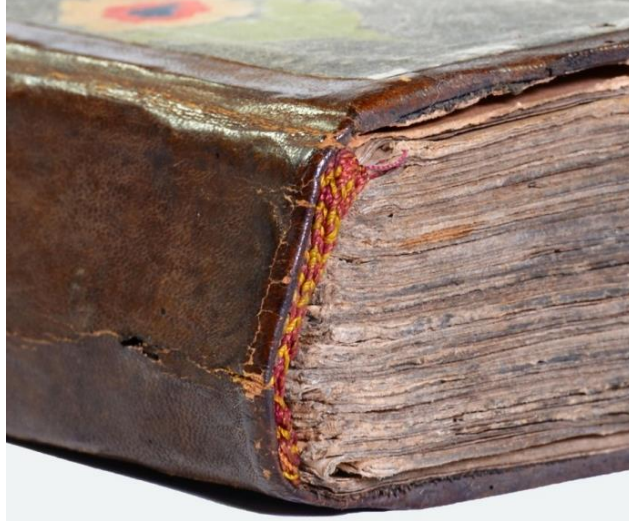
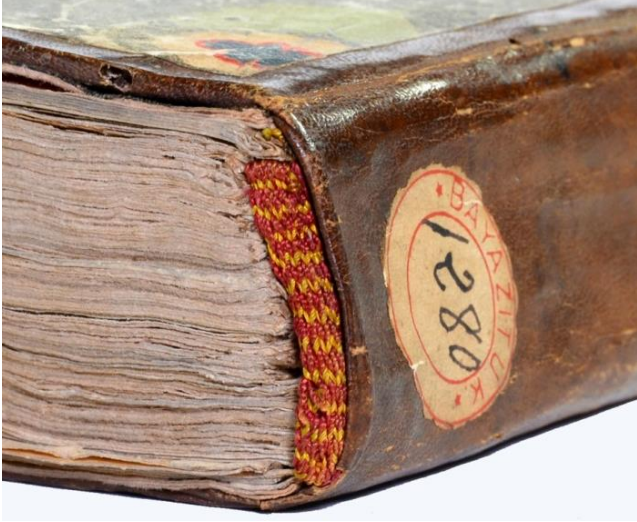
Eserin metin kısmında yer alan el yapımı Doğu kâğıtlar 0,20 - 0,30 mm aralığında kalınlığa sahiptir. Çift varak olarak incelenen kâğıdın geniş süzgeç aralıkları ortalama 1,8-3,5 cm arasında değişmektedir ve 1 cm'de altı adet sık süzgeç izi görülmektedir.

DİKİŞ ve ŞİRAZE

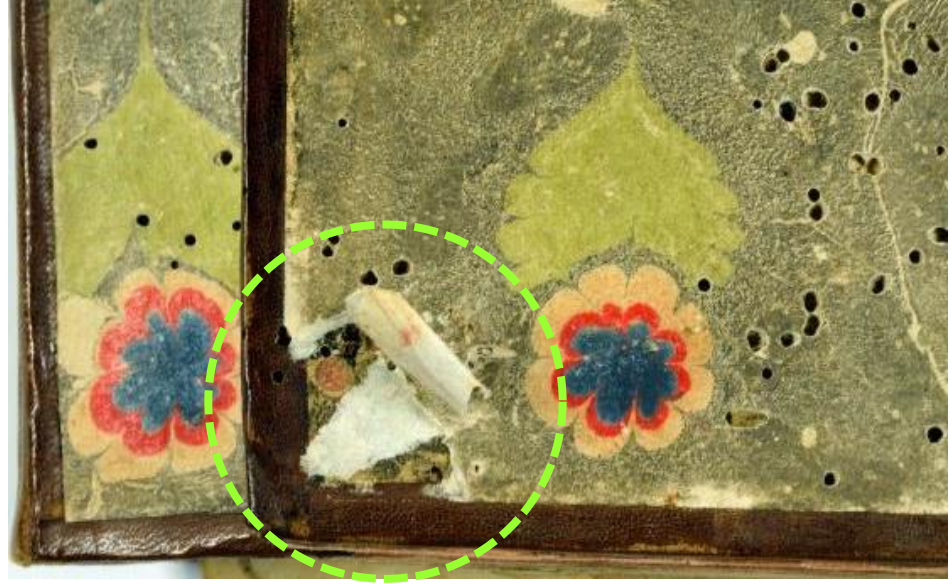
İki farklı renkte iplik kullanılan ve her iplikte de farklı dikiş tekniği uygulanan sırt dikişinde, beyaz iplikle altı duraklı tezgah dikişi, kırmızı iplikle ise iki duraklı zincir dikişi yapılmıştır. Kolon dikişlerinin de kırmızı ve beyaz ipliklerle iki kere dikildiği görülmüştür.

DİKİŞ ve ŞİRAZE

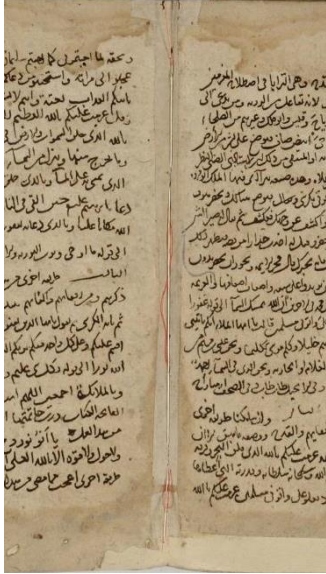
Eserin baş ve etek kısmında sarı - kırmızı renklere şirazeler bulunmaktadır. Konservasyon sırasında şiraze metin kısmından ayrıldığında, sarı ipliğin her kolunun altından geçtiği ve kırmızı ipliğin de sarı ipliğin üzerine atılarak şirazenin örüldüğü belirlenmiştir.

ESKİ ONARIMLAR - CİLT

Eserin eski onarımında, ön - arka kapak içi kâğıt ve yan kâğıt olarak pembe renkte odun hamuru kâğıt kullanılmıştır. Sertap içi onarımında da yeşil renkte cilt bezi kullanılmıştır. Ön kapakta bulunan ebrulu kâğıdın sol alt köşesindeki yırtık incelendiğinde, bu kâğıdın altında başka bir eski onarım ebrulu kâğıdın daha bulunduğu görülmüştür.

ESKİ ONARIMLAR - METİN

Metin kısmı kenarlarında, köşelerinde ve sırt kısımlarında eski onarım tamamlama kâğıtları bulunmaktadır. Eserin sırt dikişi iki farklı renkte iplikle iki kere dikilmiş bir eski onarımdır. Kolon dikişlerinin de kırmızı ve beyaz renklerde ipliklerle iki kere dikilen eski onarımlar olduğu görülmüştür. Eserin baş ve etek kısmında sarı - kırmızı renklerde eski onarım şirazeleri bulunmaktadır.

BOZULMALAR - CİLT

Eserin cildi yoğun bir şekilde böcek tahribatına uğramıştır. Ön kapak üzerini kaplayan ebrulu kâğıt, sol alt köşesinden kıvrılarak yırtılmıştır. Sertap içi eski onarımında kullanılan cilt bezinin, estetik olmadığı ve sertabın hareketini kısıtladığı görülmüştür. Ayrıca sırt derisinde çatlama ve kırılmalar tespit edilmiştir.

BOZULMALAR - METİN

Metin kısmında, sırt ve kolon dikişlerinde kopmalar ve kayıplar formaların dağılmasına sebebiyet verirken, baş ve etek şirazesinde de kopma ve dağılmalar görülmüştür. Eserin eski onarımında kullanılan tamamlama kâğıtları, formaların özellikle sırt kısımlarında işlevini yitirmiştir. Ayrıca eserin orijinal kâğıdında katlanma ve yırtılmalar tespit edilmiştir.

BOZULMALAR - METİN

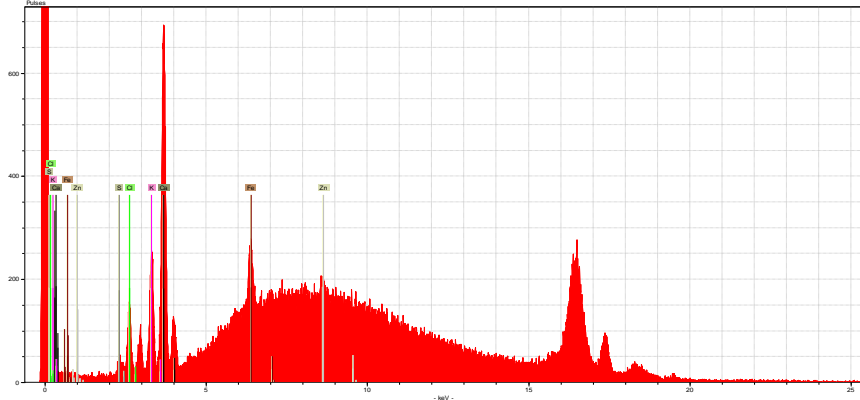
Eserin sayfa kenarlarında ve dip kısımlarında böcek galerileri görülmüştür. Yazı alanında mürekkep korozyonundan kaynaklanan kırılmalar ve parça kayıpları tespit edilmiştir. Ayrıca yazılar üzerine uygulanmış eski onarım kâğıtları da bulunmaktadır.

ANALİZ TABLOSU

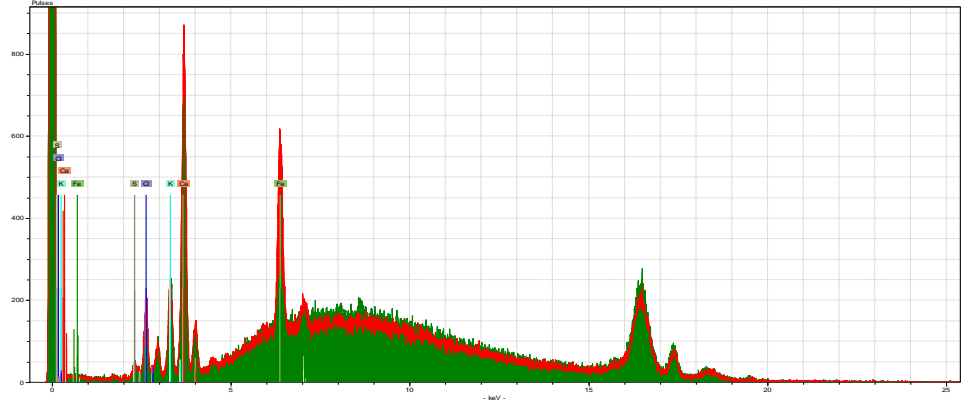
Analizler	Biyoloji	pH	Raman	XRF	Spot Test
Yapıldı		√	√	√	
Yapılmadı	√				√

Metin kısmı için kullanılan Doğu kâğıdında görülen tahribat nedeniyle sadece bu kâğıt türündeki varakların pH değerleri kontrol edilmiştir. Bu varakların pH değerleri; yazılı alanlarda ortalama 4,36 yazısız alanlarda ise 5,65 olarak belirlenmiştir.

ANALİZLER - XRF

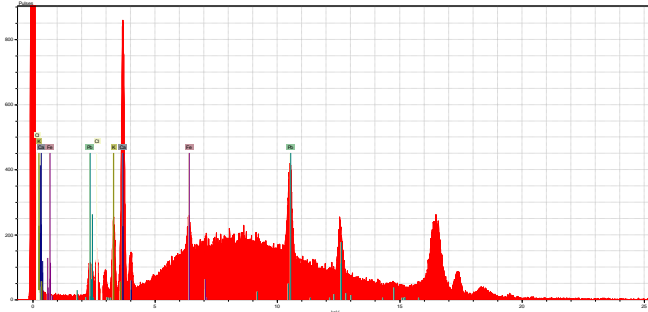
162a sayfası kâğıt XRF spektrumu

Kırmızı spektrum: 100a sayfası kâğıt XRF spektrumu
Yeşil spektrum: 162a sayfası kâğıt XRF spektrumu

Eserin 162a (el yapımı Avrupa kâğıt) sayfasının kâğıt kısmından alınan XRF ölçümlerinde majör element olarak Ca (kalsiyum), minör element olarak K (potasyum), Fe (demir) ve Cl (klor) ile düşük sinyalde S (kükürt) ve Zn (çinko) tespit edilmiştir. Spektrumun sinyal şiddeti oldukça düşüktür. 100a (el yapımı Doğu kâğıt) sayfasının kâğıt kısmından alınan XRF ölçümlerinde majör element olarak Ca (kalsiyum), minör element olarak ise Fe (demir) tespit edilmiştir. 162a sayfasının kâğıt kısmı ile kıyaslandığında 100a sayfasının kâğıt kısmının Fe (demir) sinyalinin yaklaşık 3 kat fazla olduğu hesaplanmıştır. Ancak 100a sayfasından alınan XRF spektrumunun da sinyal şiddetinin oldukça düşük olduğu göz önüne alınmalıdır. Kâğıdın korozyonuna Fe (demir) iyonlarının değil organik asitler gibi diğer kaynakların sebep olduğu düşünülmüştür.

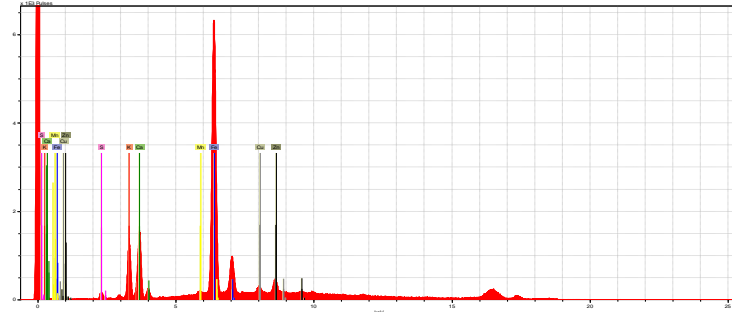
ANALİZLER - XRF

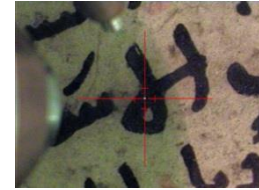
162a sayfası siyah mürekkep XRF spektrumu

162a sayfası siyah mürekkep analiz noktası görüntüsü

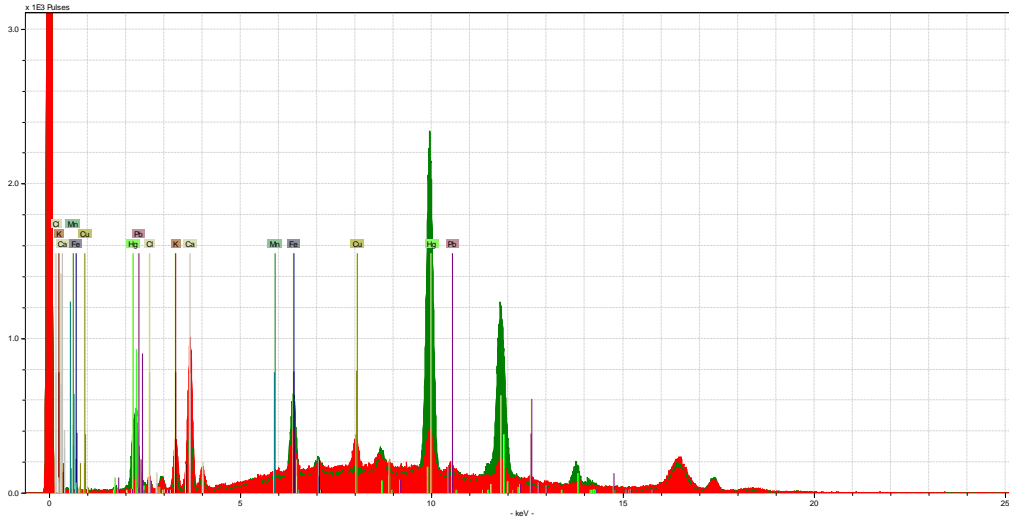
100a sayfası siyah mürekkep XRF spektrumu

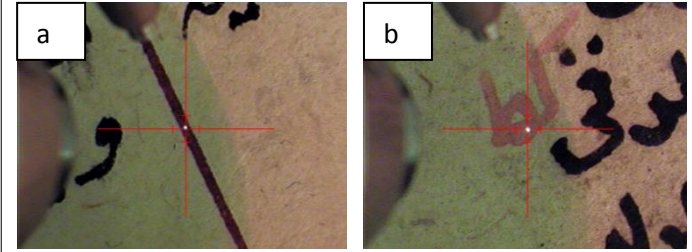
100a sayfası siyah mürekkep analiz noktası görüntüsü

162a sayfasında kullanılan siyah mürekkebin XRF spektrumunda majör element olarak Ca (kalsiyum) tespit edilmiştir ve mürekkebin karbon (is) mürekkebi kullanılarak hazırlandığı düşünülmüştür. Eserin 100a sayfasında kullanılan siyah mürekkepte majör element olarak Fe (demir), minör element olarak K (potasyum) ve Ca (kalsiyum) ile düşük sinyalde S (kükürt), Mn (mangan), Cu (bakır) ve Zn (çinko) tespit edilmiştir. Fe (demir) sinyal şiddetine dayanarak siyah mürekkebin demir mazı mürekkebi veya demir içerikli bir mürekkep olduğu düşünülmüştür.

ANALİZLER - XRF

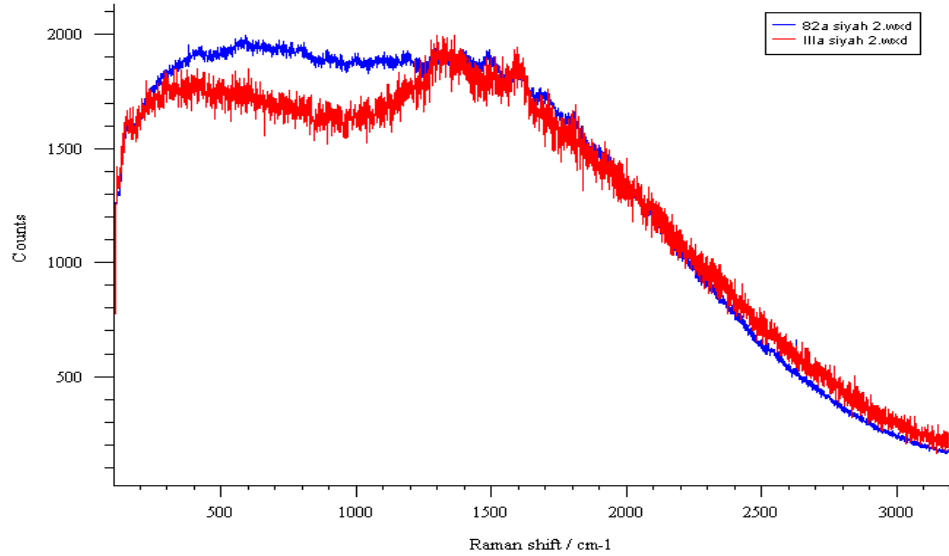
Kırmızı spektrum: 162a sayfası kırmızı mürekkep XRF spektrumu
Yeşil spektrum: 100a sayfası kırmızı mürekkep XRF spektrumu

a) 162a sayfası kırmızı mürekkep analiz noktası görüntüleri
b) 100a sayfası kırmızı mürekkep analiz noktası görüntüleri

162a sayfasında kullanılan kırmızı mürekkepte majör element olarak Ca (kalsiyum), minör element olarak K (potasyum), Fe (demir), Cu (bakır) ve Hg (civa) ile düşük sinyalde Pb (kurşun), Cl (klor) ve Mn (mangan) tespit edilmiştir. Tespit edilen Hg (civa) sinyali oldukça düşük olduğu için kırmızı mürekkebin organik bir boyarmadde ile HgS kimyasal formülüne sahip vermilion (cinnabar) ile karıştırılarak elde edildiği düşünülmüştür. 100a sayfasının kırmızı mürekkebinde ise majör element olarak Hg (civa) tespit edilmiştir. Bu kırmızı mürekkebin ise vermilion (cinnabar) ile hazırlandığı düşünülmüştür. Her iki kırmızı alana ait XRF spektrumu şekilde birlikte verilmiştir.

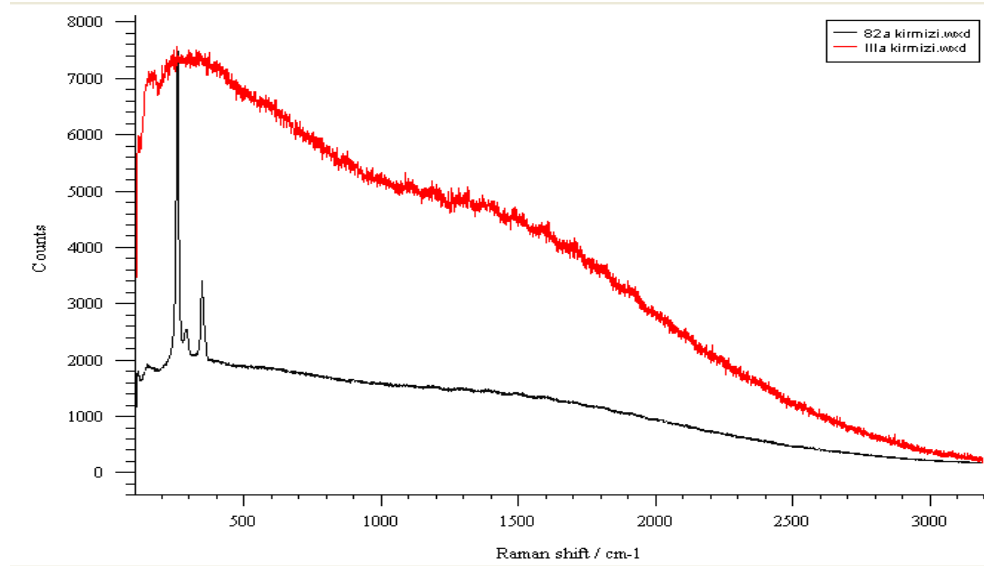
ANALİZLER - RAMAN

Siyah mürekkeplere ait Raman spektrumları

Siyah mürekkep tanımlama çalışmaları 162a ve 82a sayfalarında yapılmıştır. Raman analiz neticesinde 162a sayfası siyah mürekkep için elde edilen spektrumda $\sim 1325 \text{ cm}^{-1}$ 'de güçlü (geniş) ve $\sim 1580 \text{ cm}^{-1}$ 'de güçlü (geniş) bantlar karbon siyahı karakteristik bantları ile uyumlu olup siyah mürekkep için karbon siyahı kullanıldığına işaret etmektedir. 82a sayfasında yer alan siyah mürekkep için spektrum alınamamış ve tanımlama yapılamamıştır.

ANALİZLER - RAMAN

Kırmızı mürekkeplere ait Raman spektrumları

162a ve 82a sayfalarında yer alan kırmızı mürekkeplerin Raman analizleri neticesinde farklı spektrumlar elde edilmiştir. 82a sayfası kırmızı renk için 252 cm⁻¹'de çok güçlü, 282 cm⁻¹'de zayıf (omuz) ve 343 cm⁻¹'de orta şiddette yer alan bantlar vermilion pigmentine işaret etmektedir. 162a sayfasında yer alan kırmızı renk için spektrum alınamamıştır.

KONSERVASYON KARARLARI

Yazılı ve görsel belgelemesi tamamlanan eserin detaylı olarak durum değerlendirmesi yapılmış, aşağıdaki konservasyon işlemlerine karar verilmiştir.

- Metin kısmında sayfa köşelerinde kullanılmış eski onarım tamamlama kâğıtlarının, işlevini koruduğu ve eserin bütünlüğünü sağladığı için eserden uzaklaştırılmaması,
- Metin kısmının önceki onarımında kullanılan tamamlama kâğıtlarının, sırt kısmındakiler işlevini yitirdiği ve yazı üzerindeki yazıyı kapattığı için eserden uzaklaştırılması,
- Yazı alanında mürekkep korozyonundan kaynaklanan kırılmaları sağlamlaştırmak için ince Japon kâğıdının lokal olarak uygulanması,
- Eserin kâğıt özelliklerine göre Japon kâğıdı seçilerek kâğıt tamamlamalarının yapılması,
- Eserin eski onarım şirazeleri sağlam durumda olduğundan tekrar yerlerine yerleştirilmesi,
- Eserin sertap içi eski onarımında kullanılan cilt bezinin, estetik olmadığı ve sertabın hareketini kısıtladığı için eserden uzaklaştırılması,
- Eser cildinde görülen böcek deliklerinin cilt bütünlüğünü ve mukavemetini etkilemediği için tamamlanmaması, sadece sertap, mıklep ve kapak kenarlarında gerekli görülenler kısımların selüloz tozu ve metil selüloz karışımından elde edilen dolgu maddesiyle tamamlanması,
- Sertap içi eski onarımında kullanılan cilt bezinin uzaklaştırılması sonucu altta ortaya çıkan ve arka kapak dip kısmından mıklep dip kısmına kadar uzanan yıpranmış yeşil tekstilin uygun renkte renklendirilmesi ve Japon kâğıdıyla ince bir şerit şeklinde tamamlanması,
- Eserin eksik olan deri kısımları için, orijinale uygun olması ve estetik bütünlük sağlaması amacıyla, uygun şekilde renklendirilen yeni deri kullanılması

KONSERVASYON - METİN

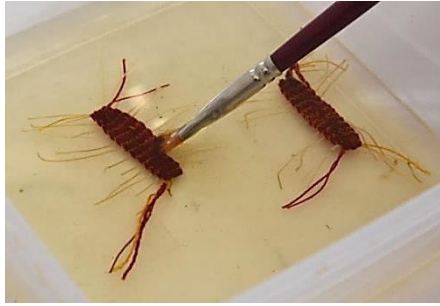
Eserin mürekkep korozyonu görülen sayfalarına Bookkeeper ile asit giderme işlemi yapılmıştır. Kıvrılmış ve yıpranmış sayfa kenarlarını düzeltmek ve sağlamlaştırmak amacıyla istaka ile metil selüloz uygulanmıştır. Varakların özellikle sırt kısımlarında bulunan işlevini yitirmiş ve esere ağırlık veren onarım kâğıtları mekanik olarak çıkarılmıştır.

KONSERVASYON - METİN

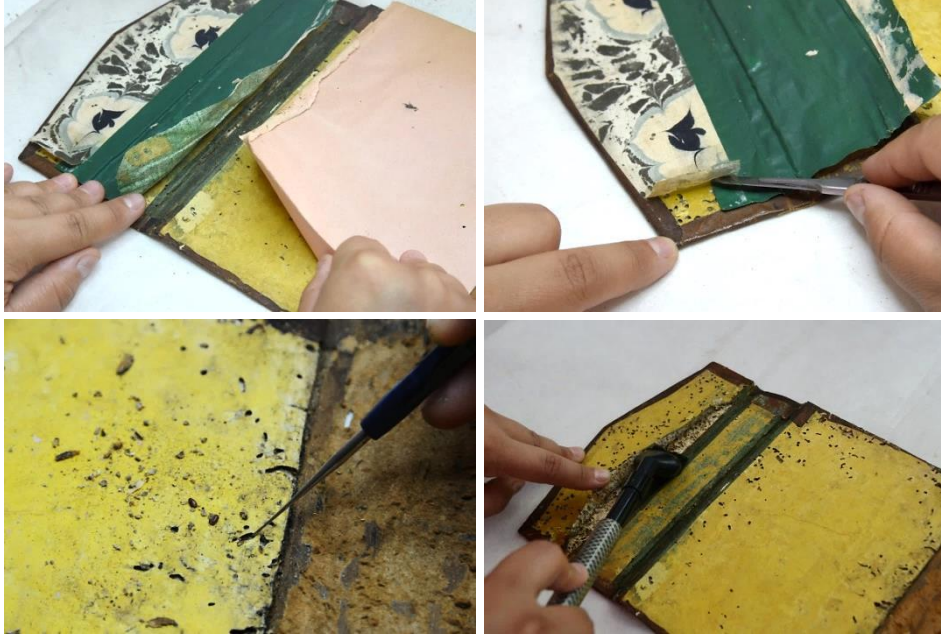
Metin kısmı kâğıt tamamlamalarında Japico 825517/35 g/m² Japon kâğıdı kullanılmıştır. Yazı alanında mürekkep korozyonundan kaynaklanan kırılmaları sağlamaştırmak ve böcek galerilerini tamamlamak için RK000 2 g/m² Japon kâğıdı % 4 oranında hazırlanmış Klugel - G ile lokal olarak uygulanmıştır.

KONSERVASYON - METİN

Metin kısmı onarımı biten eserin formları düzenlenerek sırt dikişi, iki duraklı zincir dikişi şeklinde yapılmış ve nişastayla sırt tekstili yapıştırılmıştır. Eserin kolon dikişleri keten ipe dikilmiştir. Örgüsü sağlam durumda olan eski onarım şirazeleri temizlenerek tekrar yerlerine yerleştirilmiş ve uygun renkte pamuk ipe üzerinden sağlamlaştırılmıştır.

KONSERVASYON - CİLT

Kapak içi kâğıdı ve yan kâğıt olarak kullanılan pembe renkli eski onarım kâğıdı metil selüloz ile nemlendirilerek eserden uzaklaştırılmıştır. Mıklep içinde bulunan ebrulu kâğıt, onarım sonrasında tekrar yerine yerleştirilmek üzere kaldırılmıştır. Sertap içi eski onarımında kullanılan cilt bezi, estetik olmadığı ve sertabın hareketini kısıtladığı için metil selüloz yardımıyla eserden uzaklaştırılmıştır. Eski onarım malzemelerinin eserden uzaklaştırılması sonucu ortaya çıkan böcek kalıntıları temizlenmiştir.

KONSERVASYON - CİLT

Sertap, mıklep ve kapak kenarlarında, böcek galerilerinin yoğunluğu sebebiyle küçük parçalara ayrılan murakka, selüloz tozu ve metil selüloz karışımından elde edilen dolgu maddesiyle tamamlanmıştır. Sertap içi eski onarımında kullanılan cilt bezinin uzaklaştırılması sonucu altta, arka kapak dip kısmından mıklep dip kısımlarına kadar uzanan yıpranmış yeşil bir tekstil çıkmıştır. Arka kapak dip kısmı, sertapın dip kısımları ve mıklep dip kısmında yıpranan tekstil, uygun renkte renklendirilmiş Japon kâğıdıyla ince bir şerit şeklinde tamamlanmıştır.

KONSERVASYON - CİLT

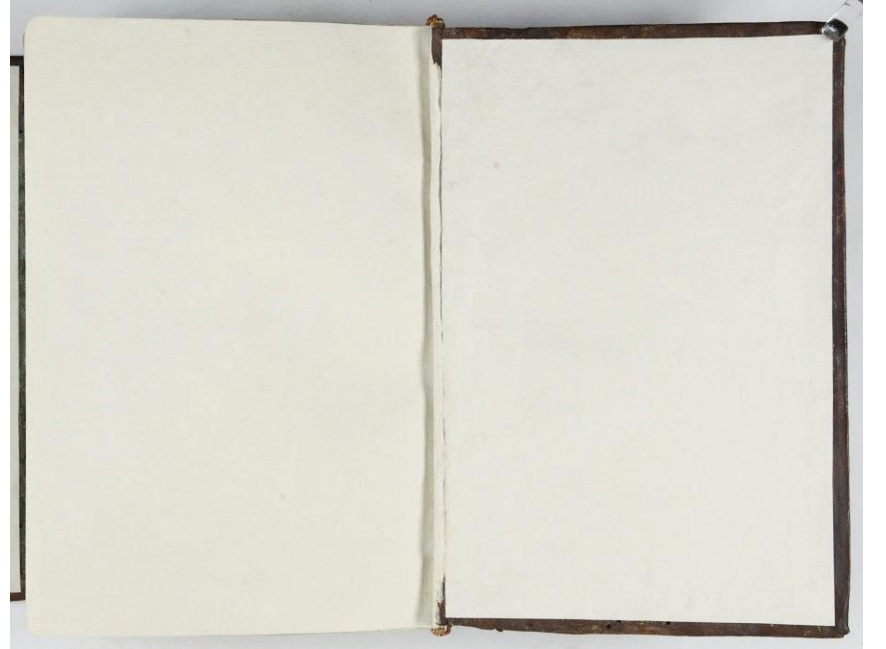
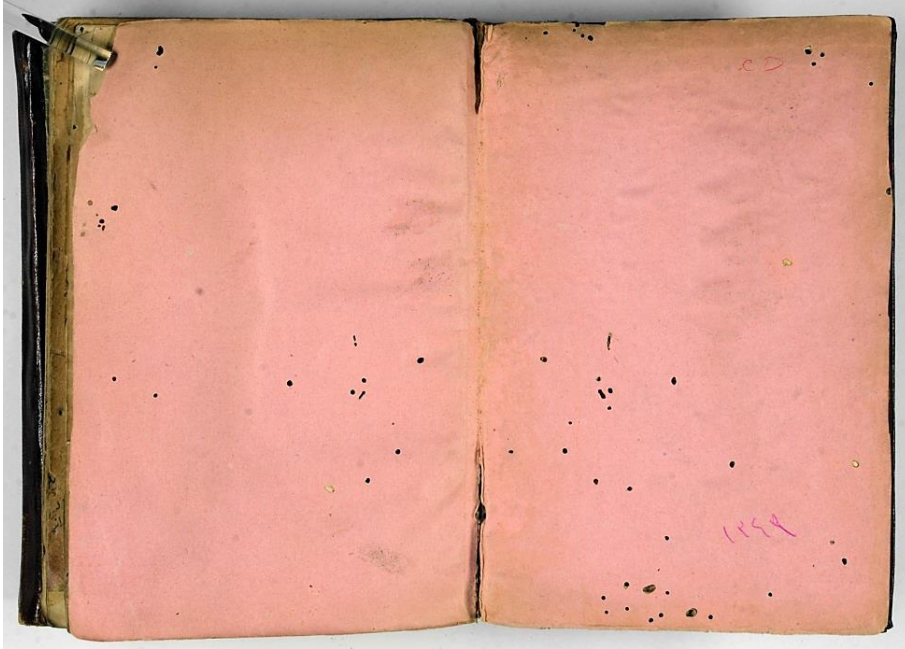
Eserin cilt ve metin kısmı nişasta tutkalı ile birleştirilmiştir. Cilt kısmında eksik parçaların onarımı için orijinaline uygun renklere deri kullanılmıştır. Kapakların içi, sertap içi ve mıklep içi el yapımı kâğıt ile kaplanmıştır. El yapımı kâğıtlar bu kısımlara, kolay geri dönüşümlü olması ve böcek galerilerini estetik ve hızlı bir şekilde kapatılmasını sağlaması düşüncesiyle sadece kenarlarına nişasta tutkalı sürülerek yapıştırılmıştır. Mıklep içinde, onarım sonrasında tekrar yerine yerleştirilmek üzere kaldırılan ebrulu kâğıt, yerine yerleştirilmiştir.

ÖNCESİ & SONRASI

Ön kapak

ÖNCESİ & SONRASI

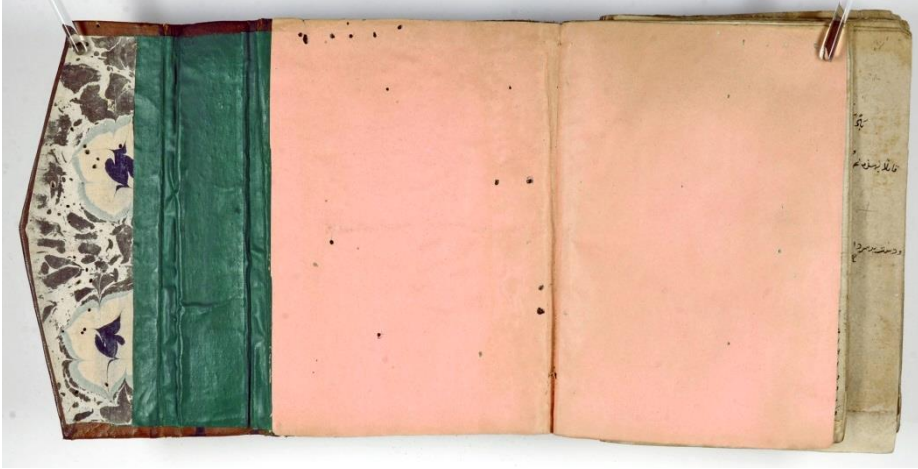
Ön kapak içi ve yan kâğıt

ÖNCESİ & SONRASI

Arka kapak - Miklep

ÖNCESİ & SONRASI

Arka kapak ve mıklep içi - Yan kâğıt

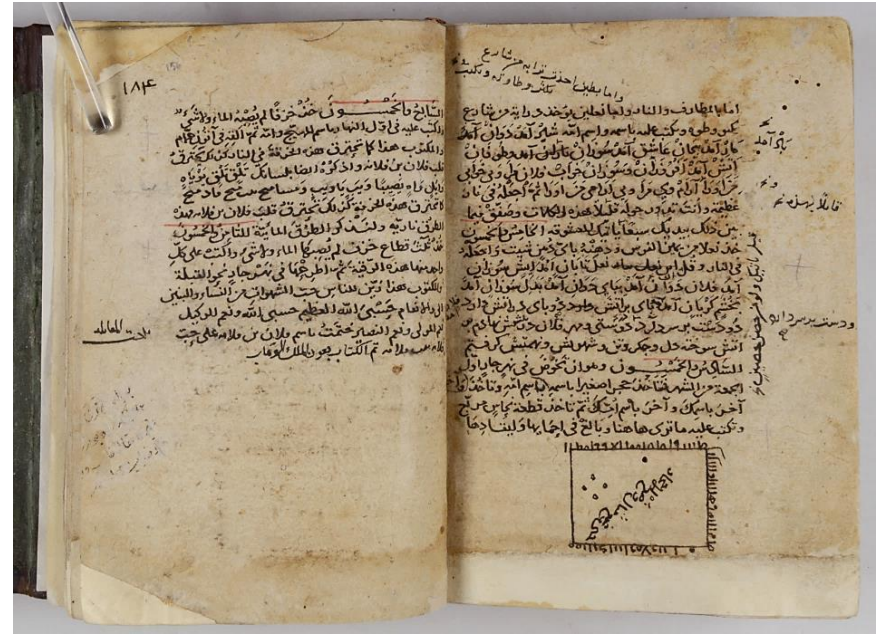
ÖNCESİ & SONRASI

ÖNCESİ & SONRASI

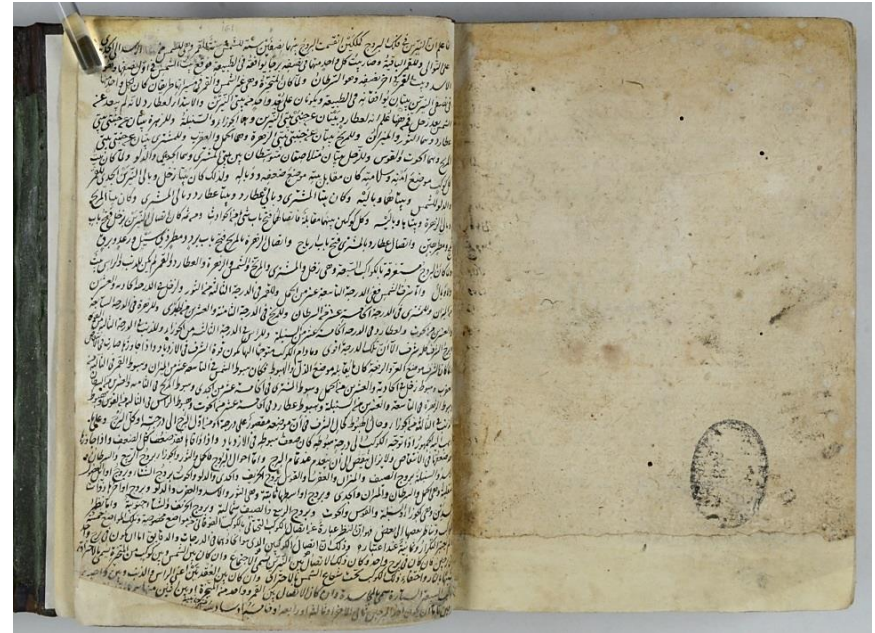

ÖNCESİ & SONRASI

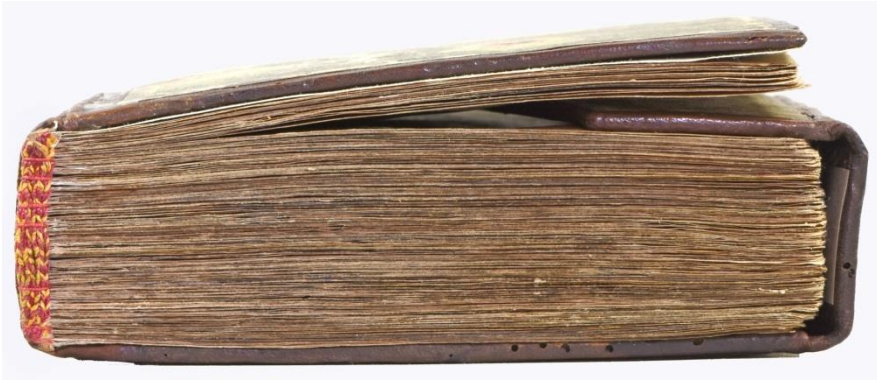
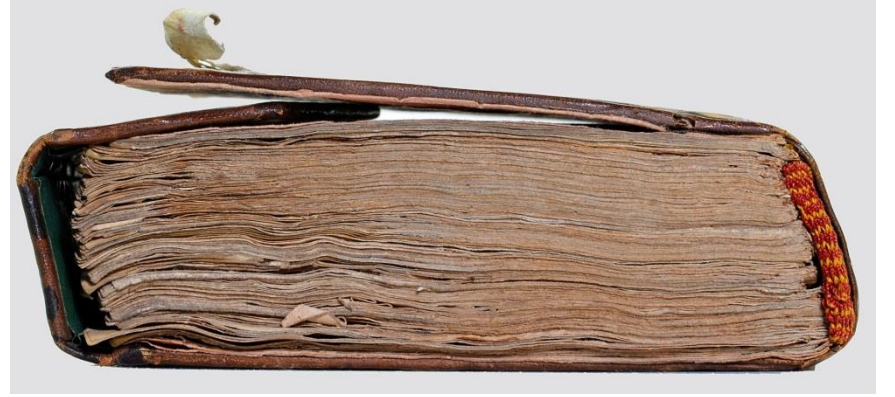
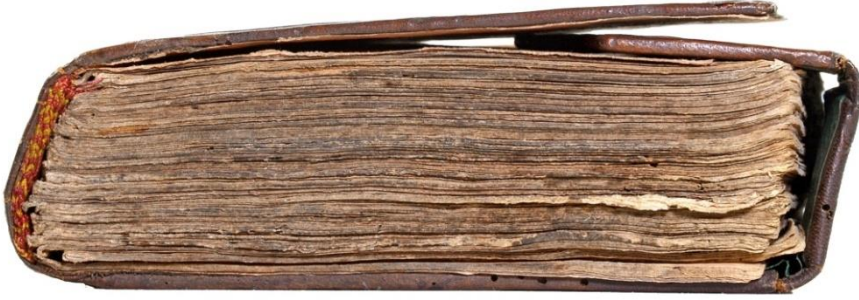
155b - 156a

ÖNCESİ & SONRASI

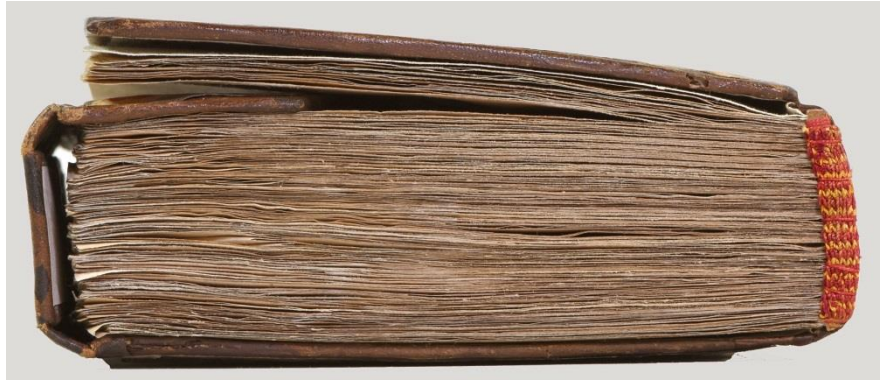

160b - 161a

ÖNCESİ & SONRASI

Baş

Etek

ÖNCESİ & SONRASI

Sirt

Ön kenar (Miklep kapalı)